

Náhrada škody

Pro prokázání vzniku škody není nezbytné, aby poškozený nejprve vymáhal svou pohledávku vůči dlužníkovi v soudním řízení a aby tak byl znám jeho negativní výsledek.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 3495/2009, ze dne 10.12.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. B., zastoupeného Mgr. J. B., advokátem proti žalovanému JUDr. P.L., zastoupenému JUDr. I. H., advokátem 576 225 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 26 Cm 214/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. března 2009, č.j. 7 Cmo 498/2008-45, tak, že rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 24. března 2009, č.j. 7 Cmo 498/2008-45, a Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. září 2008, č.j. 26 Cm 214/2007-27, se zrušují, a věc se vrací Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 24. března 2009, č.j. 7 Cmo 498/2008-45, potvrdil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. září 2008, č.j. 26 Cm 214/2007-27, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 576 225 Kč s příslušenstvím a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení; zároveň rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalobce neunesl důkazní břemeno ohledně tvrzeného vzniku škody ve výši 576 225 Kč, jež mu měla vzniknout nečinností žalovaného, jako jeho právního zástupce, v soudním řízení vůči D. V., které bylo zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku. Podle odvolacího soudu nelze v procesní situaci (zastavení řízení), která nastala důsledkem nečinnosti právního zástupce, spatřovat vznik škody, neboť žalobci nic nebránilo v tom, aby podal žalobu proti D. V. o zaplacení 576 225 Kč opětovně. Odvolací soud dále konstatoval, že z důvodu neúplné apelace nemohl přihlédnout k podání D. V., v němž byla vznesena námitka promlčení a nebylo možno odhlédnout ani od skutečnosti, že i když D. V. tento úkon učinil, neznamená to, že by případný spor mezi ním a žalobcem nemohl být vyřešen např. mimosoudní cestou. Odvolací soud uzavřel, že pokud chybí základní předpoklad odpovědnosti za škodu, tj. vznik škody, nelze uplatněný nárok z odpovědnosti za škodu žalobci přiznat, proto potvrdil rozsudek soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, neboť má za to, že dovolání je proti tomuto rozhodnutí přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a dovolává se důvodu nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. s tím, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Namítá, že odvolací soud postupoval nesprávně, když odmítl provést jím předložený důkaz listinou, v níž D.V. vznesl námitku promlčení proti žalobcem uplatněnému nároku, a který v době rozhodování soudu prvního stupně ještě neexistoval. Dovolatel se domnívá, že pokud byl rozsudek soudu prvního stupně postaven na skutečnosti, že pohledávka z právního vztahu mezi žalobcem a D.V. trvá, avšak v odvolacím řízení vyšel najevo opak této skutečnosti, měl odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc vrátit tomuto soudu k prokazování škodné události. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že žalobci nic nebránilo v tom, aby podal žalobu proti D.V. opětovně, neboť žalobce se nemohl

u soudu domáhat práva vůči D. V., jestliže ten vznesl mimo rámec soudního řízení námitku promlčení a došlo tak k zániku práva žalobce na uplatnění pohledávky vůči uvedené osobě.

Dovolatel navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu, případně i soudu prvního stupně byl zrušen a věc vrácena příslušnému soudu k dalšímu řízení.

Podle článku II. bodu 12 zákona č. [7/2009](#) Sb., obsahujícího přechodná ustanovení k novele občanského soudního řádu provedené tímto zákonem, dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (t. j. před 1.7.2009) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. S ohledem na den, kdy bylo vydáno rozhodnutí odvolacího soudu (24.3.2009), bylo tedy v řízení o dovolání postupováno podle občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. [7/2009](#) Sb. (dále opět jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání žalobce bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a byl řádně zastoupen advokátem (§ 241 odst. 1 o. s. ř.), nejprve zkoumal, zda je dovolání přípustné.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu,

- a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé,
- b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil,
- c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

V dané věci není dovolání přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je-li napadán potvrzující výrok rozsudku odvolacího soudu a není přípustné ani podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť v dané věci soud prvního stupně rozhodl jediným rozsudkem.

Zbývá tedy posoudit, zda rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem. Předpokladem je, že řešení právní otázky mělo pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou právní otázku, na níž rozsudek odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení věci založen. Zásadní právní význam má rozsudek odvolacího soudu současně pouze tehdy, jestliže v něm řešená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v posuzované věci, ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu), přičemž se musí jednat o takovou právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud řešena nebo která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Závěr o tom, zda dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud činí předběžně; zvláštní rozhodnutí o tom nevydává.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce

zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má. Z toho, že přípustnost dovolání je ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. spjata se závěrem o zásadním významu rozhodnutí po právní stránce, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá zásadně pro posouzení otázek právních, navíc otázek zásadního právního významu, jiné otázky, zejména posouzení správnosti skutkových zjištění (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), přípustnost dovolání neumožňují.

Dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam a je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Oba soudy v dané věci byly vedeny nesprávným právním závěrem, že pokud dojde k promlčení pohledávky před podáním žaloby a žalobce z tohoto důvodu nepodá v této věci návrh na zahájení řízení, nemůže věřiteli vzniknout škoda, majetková újma, neboť právo je promlčeno až vznesením námítky promlčení u soudu. Vycházely dále z nesprávného právního názoru, že pokud není daná věc soudem projednána, nedojde k promlčení pohledávky a věřitel se může domáhat vůči dlužníku splnění závazku.

Uvedený právní závěr je však v rozporu dosavadní judikaturou – viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20.2.2003, sp. zn. 25 Cdo 860/2002. V uvedené rozhodnutí bylo judikováno: „Otázku existence a promlčení práva věřitele na plnění proti jeho dlužníkovi lze v řízení o náhradu škody, způsobené advokátem včasným neuplatněním nároku věřitele proti jeho dlužníkovi, řešit jako otázku předběžnou, aniž by muselo o promlčeném nároku věřitele proti dlužníkovi proběhnout soudní řízení.“

V uvedeném rozhodnutí, týkající se řešení obdobné věci jako v daném posuzovaném případě, bylo konstatováno, že otázka vzniku škody, jako jednoho z předpokladů obecné i objektivní odpovědnosti za škodu (včetně odpovědnosti advokáta podle § 24 zákona č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, v platném znění), je sice otázkou skutkovou, avšak posouzení, které skutkové okolnosti jsou z hlediska naplnění hypotézy právní normy rozhodující, je posouzením právním. Názor odvolacího soudu, z něhož vychází jeho rozhodnutí, že škoda spočívající v tom, že pohledávka věřitele není a nebude již dlužníkem uspokojena, může vzniknout teprve, až soud rozhodne o zamítnutí žaloby na plnění proti dlužníkovi z důvodu promlčení, není správný.

Vznik škody, v daném případě ušlého zisku, představovaného ztrátou majetkového přínosu, jenž poškozený jakožto věřitel mohl od svého dlužníka očekávat při obvyklém sledu událostí, nebyt tvrzeného pochybení žalovaného při výkonu advokacie, lze prokázat i jinak než jen soudním rozhodnutím. Vznik škody na straně věřitele v takovém případě předpokládá, že jeho právo na plnění proti dlužníkovi není uspokojeno, nebylo u soudu včas uplatněno a nelze je již na dlužníkovi vymáhat, protože v soudním řízení by se úspěšně ubránil námítkou promlčení, a dobrovolně plnit odmítá. Otázku důvodnosti a existence práva žalobce na plnění proti jeho dlužníkovi i otázku promlčení tohoto práva lze samozřejmě řešit v řízení o náhradu škody jako otázku předběžnou, aniž by muselo o nároku věřitele proti dlužníkovi proběhnout řízení, v němž by byla otázka promlčení nároku posouzena. Námítka promlčení může sice být dlužníkem úspěšně uplatněna jen v soudním řízení vedeném proti němu o zaplacení pohledávky, neboť její uplatnění mimo soudní řízení nemá právní účinky, to však neznamená, že by soud v jiném řízení se nemohl po skutkové stránce otázkou promlčení a jeho předpoklady zabývat. Je totiž na věřiteli, aby prokázal takové skutkové okolnosti, z nichž vyplývá jednoznačný závěr, že dlužník odmítl splnit jeho pohledávku, že dobrovolně mu ji plnit nehodlá a že i v případě uplatnění promlčeného nároku u soudu bylo s ohledem na jeho předchozí postoj k plnění závazků vůči věřiteli a na jeho dosavadní vztah k němu zřejmé, že by v rámci obrany proti žalobě se důvodně dovolal promlčení. Z toho, že z hlediska okamžiku vzniku škody je relevantní

i námitka promlčení vznesená proti mimosoudně uplatněnému nároku, vychází ostatně i dosavadní judikatura (srov. Judikát R 13/1986).

K prokázání vzniku škody není tedy nezbytné, aby žalobce nejprve vymáhal svou pohledávku vůči dlužníkovi v soudním řízení a aby tak byl znám jeho negativní výsledek, nehledě k tomu, že i neúspěch žalobce ve sporu vůči dlužníkovi, který v soudním řízení vznesl námitku promlčení, nebrání dobrovolnému plnění ze strany dlužníka. Promlčením totiž zaniká pouze nárok, tj. právo na soudní uplatnění pohledávky, nikoliv samo právo věřitele, takže ani zamítnutí žaloby pro promlčení není nezvratným důkazem o tom, že právo věřitele nemůže být dlužníkem ani v budoucnu dobrovolně uspokojeno. Splní-li dlužník dluh, který tomuto promlčenému právu odpovídá, nejde o bezdůvodné obohacení, jehož vydání by mohl dlužník později požadovat.

Vzhledem k tomu, že se soudy řídily v dané věci nesprávným právním závěrem, nezkoumaly dále, zda jsou dány předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu.

Soud musí v předmětné věci posoudit, zda v době, kdy bylo řízení zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku, byla pohledávka žalobce promlčena a zda lze rozumně předpokládat, že by žalobce měl v daném řízení úspěch. V případě, že v uvedeném zastaveném řízení pohledávka promlčena nebyla, soud zjistí, zda vztah mezi dlužníkem a věřitelem nepředpokládá dobrovolné zaplacení pohledávky dlužníkem a zda v případě, kdy se žalobce dozvěděl o zastavení řízení od žalovaného, již došlo k promlčení pohledávky.

Na základě nesprávného právního posouzení prvního předpokladu práva z odpovědnosti za škodu (posouzení vzniku škody v rozporu s hmotným právem) soudy žalobce nepoučily o povinnosti tvrzení výše uvedených skutkových okolností a důkazním břemenu k těmto skutkovým tvrzením.

Jestliže tedy rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno v rozporu s hmotným právem a ustálenou judikaturou, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil; jelikož důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)